

Społeczny rodowód statystyki

Walenty Ostasiewicz

Wrocławski Uniwersytet Ekonomiczny
Komandorska 118/120
53-345 Wrocław
e-mail: walenty.ostasiewicz@ue.wroc.pl

W referacie, o charakterze bardziej eseistycznym niż naukowo-historycznym, przedstawiona jest ewolucja słowa „statystyka”, z podkreśleniem jego rodowodu społecznego. Słowo to, jest pochodzenia włoskiego, które użyte zostało po raz pierwszy w 1581 roku na oznaczenie wiedzy o państwie. W Niemczech używano określenia Staatskunde, zaś w Anglii była to arytmetyka polityczna, w 1791 pojawiło się słowo statistics. Początek rozwoju statystyki jako nauki, według Kendalla, datowany jest na rok 1660 (początki rozwoju arytmetyki politycznej). Utworzenie sekcji statystyki w ramach Brytyjskiego Towarzystwa uznaje się za oficjalne uznanie statystyki jako nauki. Rozwój statystyki społecznej, nazywanej statystyką moralną, zapoczątkowały prace Queteleta, który przyczynił się do powstania Królewskiego Towarzystwa Statystycznego, zorganizował pierwszy Kongres statystyczny i zaproponował między innymi metodologię przeprowadzania spisów powszechnych. Do rozwoju statystyki społecznej przyczynił się również kościół poprzez nakaz prowadzenia rejestrów urodzeń, chrztów i zgonów. Na podstawie takich rejestrów z Wrocławia E. Halley opracował tablicę trwania życia wykorzystywaną przez wiele lat do określania rent.